

Редька О.З.

кандидат економічних наук, викладач,
Технічний коледж
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

Redkva Oksana

Technical College of Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті проведено оцінювання ролі та місця сільськогосподарського машинобудування в машинобудівній галузі та промисловості України загалом за вартістю реалізованої продукції у 2014 та 2018 роках, що дає підстави стверджувати, що його питома вага незначна. Проаналізовано динаміку виробництва машин та устаткування для сільського та лісового господарства. Надано оцінку сучасного стану та рівня розвитку сільськогосподарського машинобудування в Україні. Досліджено механізм державної підтримки галузі та концепцію Державної цільової економічної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу до 2020 року, її переваги та недоліки. Визначено, що наявні потужності діючих сільськогосподарських підприємств в Україні мають все необхідне, щоби повністю відновити виробництво техніки на належному рівні, але така ситуація буде можливою лише за рахунок значних інвестицій для переведення галузі на нові технології. Проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність сільськогосподарського машинобудування, де Україна володіє потужним аграрним потенціалом і є одним із провідних експортерів сільськогосподарської продукції у світі, однак спостерігаються негативні тенденції функціонування сільськогосподарського машинобудування.

Ключові слова: сільськогосподарське машинобудування, сільське господарство, промисловість, техніка, розвиток, державна підтримка, експорт, імпорт.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку сільське господарство має велике та зростаюче значення в національній економіці. Україна, будучи одним із провідних експортерів сільськогосподарської продукції у світі, володіє потужним аграрним потенціалом, який є основою розвитку стратегічної галузі економіки, а саме аграрної. Рациональне використання такого потенціалу дасть змогу не тільки забезпечувати продовольчу безпеку держави, але й покращувати позиції України на світовому ринку.

Ефективний розвиток сільського господарства зокрема та агропромислового комплексу загалом стає практично неможливим без використання сучасних технологій, відповідного технічного оснащення та забезпечення аграріїв високоякісною сільськогосподарською технікою, тому майбутнє сільського господарства України полягає у використанні високопродуктивних та високопродуктивних технологій, які є основою для досягнення конкурентоспроможності вітчизняного продовольства. Забезпеченість сільгосподарствовиробників надійними сільськогосподарськими машинами дасть змогу застосовувати в АПК сучасні агротехнології, отримувати високі врожаї, що, зре-

штою, позитивно відіб'ється на рівні забезпечення продовольчої безпеки країни.

Україна має досить високі можливості для розвитку продукції сільськогосподарського машинобудування, проте, як свідчить аналіз статистичних даних, використовує їх недостатньо ефективно й не може повністю задовольнити потреби сільгосподарствовиробників на внутрішньому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на актуальність та стратегічне значення порушеної проблематики для розвитку національної економіки вона є предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних учених. Проблеми розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування в різних аспектах розглядаються в доробках таких вчених, як В.Г. Герасимчук [1], Н.П. Карачина [2], Н.Г. Пігуль [3], О.В. Радченко [4], М.С. Сарибекян [5], Н.Є. Скоробогатова [6]. Віддаючи належне наявним напрацюванням, зазначаємо, що вклад учених-економістів у вирішення актуальних проблем функціонування сільськогосподарського машинобудування є вагомим, однак їх більшість має фрагментарний характер, описуючи тільки певні сторони поставленої проблеми, а загалом дослі-

дженню основних засад функціонування сільськогосподарського машинобудування в Україні, які враховують специфіку його діяльності в сучасних умовах розвитку національної та світової економік, досі приділяється незначна увага. Це обумовлює необхідність подальших наукових досліджень з цієї проблематики.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасного стану функціонування та розвитку сільськогосподарського машинобудування, визначення його ролі в машинобудуванні та промисловості України загалом, оцінювання потенціалу розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу. Сучасна соціально-економічна ситуація у світі визначає необхідність ефективного розвитку національного сільськогосподарського виробництва. Враховуючи особливо велике значення функціонування сільськогосподарського машинобудування для аграрної сфери держави, вважаємо за необхідне здійснити комплексний аналіз економічної ситуації в галузі, оцінювання функціонування сільськогосподарського машинобудування в сучасних умовах розвитку України, виявити основні проблеми, що перешкоджають його ефективному розвитку, а також запропонувати певні напрями покращення його стану.

Становлення та розвиток сільськогосподарського машинобудування як галузі промислового виробництва, яка займається виготовленням технічного оснащення та засобів праці для сільськогосподарського виробництва, безпосередньо пов'язані з розвитком науки й техніки та соціально-економічними відносинами в суспільстві, що є необхідною умовою формування потенціалу країни. Машинобудівна галузь в Україні історично завжди мала досить потужний науково-технічний та виробничий потенціал, адже станом на 1991 рік частка машинобудівної промисловості нашої країни у загальному обсязі продукції машинобудування СРСР сягала 22,6%, що було другим результатом після Росії [2].

Сільськогосподарське машинобудування України має велике значення для забезпечення вітчизняної агропромислової сфери технічними засобами, серед яких слід назвати сучасні машини, механізми, обладнання, устаткування, технологічні лінії, які безпосередньо застосовуються аграріями у сільському господарстві, товаровиробниками у харчовій та переробній промисловості для виготовлення, збирання, зберігання та перероблення продукції, а також технічного сервісу.

Здійснене автором оцінювання ролі та місця сільськогосподарського машинобудування в машинобудівній галузі та промисловості України загалом за вартістю реалізованої продукції (табл. 1) у 2014 та 2018 роках дає підстави стверджувати, що його питома вага незначна. Так, станом на 2018 рік частка галузі в промисловості становить лише 0,4%, а вартість реалізованої продукції сільськогосподарського машинобудування дає всього 5% загальної вартості реалізованої продукції машинобудівної галузі країни.

За підсумками 2018 року реалізація продукції сільськогосподарського машинобудування знизилась на 4% (до 8 894,6 млн. грн.) щодо рівня 2017 року (9 264,4 млн. грн.). Незважаючи на те, що наведені дані свідчать про зростання вартості реалізованої продукції сільськогосподарського машинобудування у 2,4 рази (з 3 747,2 млн. грн. у 2014 році до 8 894,6 млн. грн. у 2018 році), фактично ні частка машинобудування в промисловості країни, ні частка сільськогосподарського машинобудування у галузі за період, що досліджувався, майже не змінилися.

Такі тенденції пов'язані передусім зі зміною кон'юнктури ринку та інфляційними процесами в національній економіці. Частка машинобудування у структурі промисловості України становить близько 7,3%, тоді як у динаміці 2011–2018 років найбільше значення частки машинобудування в промисловості України спостерігалось у 2012 році, коли воно дорівнювало 10,32%, а найменше – у 2016 році (6,1%) [8]. Такі результати майже в 3–6 разів нижчі, ніж у країнах, що є лідерами у галузі машинобудування. Так, у Німеччині, Японії, Великобританії, Італії та Китаї частка машинобудування має 30–50% від загального обсягу промислової продукції [3, с. 446].

Нами проведено аналіз динаміки виробництва машин та устаткування для сільського та лісового господарства за 2011–2017 роки, результати якого наведено в табл. 2.

Так, обсяги виробництва тракторів у 2011–2017 роки скоротились на 28%, плугів – на 46%, розпушувачів та культиваторів – на 46%, сівалок – на 31%, ґрунтообробних і машин (борони) – на 34–55%, виробництво комбайнів – на 82%, машин для приготування кормів – на 69%.

Відносно стабільним є виробництво сільськогосподарських та лісогосподарських машин (інших), причепів та напівпричепів; спостерігається навіть зростання

Таблиця 1

Місце галузі сільськогосподарського машинобудування в промисловості України

Галузь/підгалузь економіки України	Обсяг реалізованої продукції		Частка галузі/підгалузі			
	за 2014 рік, млн. грн.	за 2018 рік, млн. грн.	% до промисловості		% до машинобудування	
			у 2014 році	у 2018 році	у 2014 році	у 2018 році
Промисловість України	1 195 592,4	2 508 579,5	100	100	–	–
Машинобудування	94 088,4	18 2103,1	8	7	100	100
Сільськогосподарське машинобудування	3 747,2	8 894,6	0,3	0,4	4	5

Джерело: побудовано на основі даних джерела [8] та розрахунків автора

**Виробництво деяких видів машин та устаткування
для сільського та лісового господарства за 2011–2017 роки, тис. шт.**

Найменування продукції	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2017/2011 роки, %
Трактори для сільського та лісового господарства	6,8	5,3	4,3	4,1	4,2	4,9	4,9	-28
Плуги	6,1	15,4	6,2	4,4	3,7	3,6	2,9	-52
Розпушувачі та культиватори	7,4	4,7	4,4	3,7	3,4	3,8	4,0	-46
Борони дискові	7,4	1,6	2,0	2,0	2,3	2,8	3,3	-55
Борони (крім дискових)	11,1	7,5	7,8	7,9	5,8	8,7	7,3	-34
Сівалки	7,4	4,0	5,6	4,4	4,2	4,8	5,1	-31
Сільськогосподарські, лісгосподарські машини (інші)	2,6	1,7	1,8	2,4	3,1	3,6	3,4	31
Косарки тракторні	1,7	2,2	2,3	2,6	2,5	3,5	3,6	112
Комбайни зернозбиральні, шт.	399	59	68	...*	100	154	70	-82
Розбризувачі та розпилювачі, що встановлюються на тракторі, шт.	844	1 099	831	804	800	883	1 324	57
Причепи та напівпричепи	3 342	2 931	3 135	2 044	1 666	2 738	3 360	1
Машини для приготування кормів для тварин, тис. шт.	161	123	102	98,7	63,2	75,6	49,3	-69

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях;

* дані не оприлюднюються задля забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

Джерело: складено автором за даними джерела [8]

на 57% виробництва розбризувачів та розпилювачів, а виробництво косарок за аналізований період збільшилось у 2 рази.

За 2017 рік порівняно з 2016 роком виробництво комбайнів зернозбиральних та машин для приготування кормів для тварин різко скоротилось на 58% і 35% відповідно, натомість виробництво розбризувачів та причепів збільшилось на 50% і 22% відповідно.

Деякі науковці, зокрема В.Г. Герасимчук [1], у своїх дослідженнях фокусують увагу на тому, що серед усіх галузей машинобудування підгалузі сільськогосподарського машинобудування властиві найнижчі темпи розвитку, зазвичай вона є дотаційною. Особливістю сільськогосподарського машинобудування в Україні є недостатня конкурентоспроможність на ринку, викликана виробництвом продукції не досить високої якості, а також пряма залежність попиту на сільгосптехніку від розвитку сільського господарства [1, с. 76].

Відповідно до Концепції Державної цільової економічної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу до 2020 року [7] сільськогосподарське машинобудування України є стратегічно важливою галуззю національної економіки. Згідно із Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [10] технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу визначено як стратегічний пріоритетний напрям для розвитку економіки на 2011–2021 роки.

Для ефективного розвитку галузі в сучасних умовах необхідна державна підтримка, що проводиться відповідно до прийнятої державної політики. Слід

вказати, що за аналізований період створено певну законодавчу базу для оптимізації та стимулювання розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, існувало декілька програм, метою яких була підтримка та ефективне функціонування галузі сільськогосподарського машинобудування. Однак результати аудиту рівня виконання Державної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу попередніх років, що був проведений Рахунковою палатою України, свідчать про те, що сама Державна програма недосконала, а деякі її положення не відповідають вимогам Закону «Про державні цільові програми», оскільки в ній не було чітко визначено практичних механізмів реалізації та шляхів розвитку, а також конкретних завдань, які стосувалися б діяльності органів виконавчої влади [5, с. 26–27].

Щодо нормативного регулювання розвитку сільськогосподарського машинобудування загалом та державної підтримки галузі зокрема, то на сучасному етапі наявна значна кількість чинних нормативно-правових актів. Зокрема, Уряд вживає заходів щодо часткової компенсації вартості за придбану українську сільськогосподарську техніку задля підвищення рівня купівельної спроможності сільгоспвиробників та оновлення технічних парків шляхом здешевлення вартості придбаної техніки та обладнання вітчизняного виробництва, а також стимулювання виробництва техніки та обладнання українськими підприємствами сільськогосподарського машинобудування. Така політика проводиться відповідно до Порядку використання коштів, що передбачені державним бюджетом для часткової компенсації вартості сіль-

ськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, що затверджений Постановою КМУ від 1 березня 2017 року № 130 [4].

Експерти зазначають, що ця програма принципово відрізняється від попередніх, які були чинними до 2011 року, тим, що в ній рішення про купівлю агротехніки, отже, стимулювання її виробництва, приймає сам покупець [4]. Комісією при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі затверджено перелік сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва, до якого увійшли 40 українських виробників, тобто близько 800 видів техніки та обладнання, 25% вартості якої компенсуються за рахунок коштів державного бюджету. Серед виробників слід назвати ПАТ «Харківський тракторний завод», ДП «ВО Південний машинобудівний завод ім. Макарова», ТОВ «НВП БілоцерківМАЗ», ПАТ «Бердянські жниварки», ТОВ «Оріхівсільмаш», ТОВ «Союз-спецтехніка» [4].

Згідно з офіційними даними щодо фінансування програми часткової компенсації купівлі сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, що опубліковані на сайті Міністерства аграрної політики та продовольства України, за грудень 2017 року та січень-листопад 2018 року (дані станом на 3 січня 2019 року) 7 043 господарства отримали часткову компенсацію в розмірі 912 930,1 тис. грн., придбавши 17 182 одиниці техніки загальною вартістю 4 401 490,7 тис. грн. (з ПДВ) [9].

Безумовно, цей механізм часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання українського виробництва створений для більш ефективного розвитку та покращення функціонування галузі сільськогосподарського машинобудування. Однак існує низка проблем у галузі, серед яких слід назвати рівень сервісу, комфорту, продуктивності роботи вітчизняних агрегатів, що досі не був доведений до інноваційного стандартного рівня, та рівень якості вітчизняної техніки, що є значно нижчим від рівня імпортової.

Під час дослідження проведено аналіз світових даних, який свідчить про те, що країнами-лідерами з експорту продукції галузі сільськогосподарського машинобудування є країни з високорозвинутою економікою, такі як Німеччина, Італія, Франція, США. Світове виробництво сільськогосподарської техніки концентрується в Північній Америці та Західній Європі, адже ринки цих регіонів є найбільшими, саме ними визначаються світові тенденції розвитку цієї галузі. Основними постачальниками сільськогосподарської техніки, що присутні та функціонують на українському ринку, є такі компанії, як «New Holland», «Valley», «Lindsay», «CASE IH», «Claas», «Massey Ferguson», «Mainero», «MacDon», «AGCO», «Amadas», «Мінський тракторний завод». Ці та низка інших компаній забезпечують вітчизняних аграріїв широким асортиментом необхідної техніки, конкуруючи з національними виробниками та збільшуючи свою частку на українському ринку. Галузь сільськогосподарського машино-

будування в Китаї та Індії більшою мірою зосереджена на задоволенні внутрішніх потреб сільгоспвиробників. Натомість Японія посідає одне із провідних місць у сегменті інноваційної, високотехнологічної, спеціалізованої малопотужної сільгосптехніки (трактори й техніка для виробництва рису), експортуючи свою високоякісну продукцію на ринки європейських країн та Америки [6, с. 28–29].

Варто зазначити, що стійкому розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування частково перешкоджає той факт, що сільськогосподарська техніка тривалий період часу імпортується в Україну в більших обсягах, ніж експортується, а це передусім негативно впливає на економічну ситуацію в країні та обмежує обсяги реалізації продукції вітчизняного сільськогосподарського машинобудування.

За результатами проведеного аналізу зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарського машинобудування в динаміці 2013–2018 років варто виділити таке. У 2014 та 2015 роках спостерігалось різке скорочення обсягів імпорту аграрної техніки, причиною чого була політична та економічна нестабільність у країні. Річні обсяги імпорту сільськогосподарської техніки у 2014 та 2015 роках були в середньому вдвічі нижчими від показників 2013 року. Аналіз показав, що ситуація на ринку почала нормалізуватися від 2016 року, адже обсяги імпорту агротехніки почали стрімко зростати, досягнувши та навіть перевищивши показники 2013 року. Показники імпорту сільськогосподарської техніки у 2017 році стали рекордними за останніх 10 років, сягнувши майже 1,5 млрд. дол. США. Найбільшу частку у вартості всього імпорту техніки для АПК становили трактори (за винятком тракторів товарної позиції 8709), маючи 46%, що становить 693,2 млн. дол. США, і машини або механізми для збирання, обмолоту сільськогосподарських культур; газоно- та сінокосарки; машини для сортування яєць, плодів або інших сільськогосподарських продуктів (крім машин 8437), маючи 31,8%, тобто 480,4 млн. дол. США [8].

Експорт сільськогосподарської техніки у 2017 році склав лише 101,2 млн. дол. США. У структурі вітчизняного експорту техніки АПК найбільшу частку мали машини для підготовки або оброблення ґрунту, а саме 43,4% [8].

У 2018 році імпорт сільськогосподарської техніки склав 1,3 млрд. дол. США, що на 14% менше, ніж показник за аналогічний період минулого року. Експортували сільськогосподарської техніки у 2018 році на суму 73,5 млн. дол. США, що на 27% менше, ніж за аналогічний період минулого року [8].

Насамкінець слід зазначити, що для подальшого ефективного розвитку сільськогосподарського машинобудування необхідним видається збільшення обсягів залучення інвестицій. Найбільший обсяг інвестицій в машинобудівну галузь України спостерігався у 2014 році, а саме 1 167,8 млн. дол. Проте спостерігається негативна тенденція, адже за останні чотири роки обсяг інвестицій зменшився на 31,5%, сягнувши 800,2 млн. дол. у 2018 році [8]. Серед країн-лідерів, що інвестують у

галузь, провідні позиції займає Кіпр, однак такі інвестиції можна назвати скоріше реінвестуванням національної економіки, оскільки основний приплив капіталу здійснюється українськими компаніями, що зареєстровані в цій офшорній зоні [1, с. 77]. Передбачається, що залучення інвестицій та ефективна інвестиційна діяльність стануть поштовхами для розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування та дадуть змогу збільшити кількість інноваційних розробок у цій галузі.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного дослідження основних показників функціонування та розвитку сільськогосподарського машинобудування в Україні можна зробити такі висновки. Україна володіє потужним аграрним потенціалом і є одним із провідних експортерів сільськогосподарської продукції у світі, однак спостерігаються негативні тенденції функціонування сільськогосподарського машинобудування. Вважаємо за необхідне нагадати про те, що технічно розвинуті передові країни у світі змогли досягти високого рівня розвитку технологічного укладу тільки завдяки безпосередній участі та вжиттю реальних заходів підтримки з боку держави саме в розвитку машинобудівних виробництв. В Україні діє Концепція Державної цільової економічної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу до 2020 року, відповідно до якої сільськогосподарське машинобудування визначається стратегічно важливою галуззю національної економіки. Задля стимулювання виробництва техніки та обладнання українськими під-

приємствами сільськогосподарського машинобудування уряд вживає заходів щодо часткової компенсації вартості за придбання українську сільськогосподарську техніку. Механізм часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання українського виробництва має хороші перспективи для розвитку галузі, однак існує низка проблем, які полягають у тому, що вітчизняна агротехніка поступається на ринку імпортній щодо своєї якості та продуктивності роботи, тому агровиробники віддають перевагу імпортній техніці, незважаючи на значно вищу ціну на неї. Аналіз показав, що частка імпорту техніки для потреб сільського господарства в загальному його підсумку займає близько 3%, тоді як в експорті вона має 0,2%. Це означає, що ми сьогодні здебільшого експортуємо сировинні сільськогосподарські культури та продукти первинного їх переділу й обробки, а імпортуємо високотехнологічні машини й обладнання для їх виробництва. Варто наголосити на тому, що Україна має досить високі можливості для розвитку сільськогосподарського машинобудування, проте, як свідчать статистичні дані, використовує їх недостатньо ефективно й не може повністю задовольнити потреби сільгосптоваровиробників на внутрішньому ринку. Наявні потужності діючих сільськогосподарських підприємств в Україні мають все необхідне, щоби повністю відновити виробництво техніки на належному рівні, але така ситуація буде можливою лише за рахунок значних інвестицій для переведення галузі на нові технології.

Список літератури:

1. Герасимчук В.Г., Липисієнко А.П. Тенденції розвитку машинобудівного комплексу України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 19(1). С. 75–79.
2. Карачина Н.П., Гребеньок І.В., Лазарчук О.В. Тенденції та стан соціально-економічного розвитку українського сільськогосподарського машинобудування. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_46 (дата звернення: 10.06.2019).
3. Пігуль Н.Г., Пігуль Є.І. Сучасний стан та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. *Економіка та суспільство*. 2018. № 15. С. 444–449.
4. Радченко О.В. Ринок техніки: чи врятує держпідтримка українське машинобудування? URL: <https://www.growthow.in.ua/gynok-tehniky-chy-vryatuye-derzhpidtrymka-ukrayinske-mashynobuduvannya> (дата звернення: 25.05.2019).
5. Сарибекян М.С. Державна підтримка розвитку ринку сільськогосподарського машинобудування в Україні. *Право та інноваційне суспільство*. 2018. № 1(10). С. 26–31. URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2018/6/Sarybekian10.pdf> (дата звернення: 19.05.2019).
6. Скоробогатова Н.Є., Кузнецова А.В. Аналіз виробництва та експорту продукції сільськогосподарського машинобудування в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2017. Вип. 24(1). С. 27–31.
7. Концепція Державної цільової економічної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу до 2020 року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80> (дата звернення: 19.05.2019).
8. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.06.2019).
9. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики і продовольства України URL: http://minagro.gov.ua/uk/support_ark (дата звернення: 26.05.2019).
10. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 8 вересня 2011 року № 3715-VI (із змінами від 16 жовтня 2012 року № 5460-VI) / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3.

References:

1. Herasymchuk V.H., Lypysienko A.P. (2018). Tendentsii rozvytku mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy [Trends in the Development of Machine-Building Complex of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. Vyp. 19(1). S. 75–79.
2. Karachyna N.P., Hrebenok I.V., Lazarchuk O.V. (2014). Tendentsii ta stan sotsialno-ekonomichnoho rozvytku ukraïnskoho silskohospodarskoho mashynobuduvannia [Trends and the State of Socio-Economic Development of Ukrainian Agricultural Machine-Building]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, (electronic journal) № 1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_46 (accessed: 10 June 2019).
3. Pihul N.H., Pihul Ye.I. (2018). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy [Current State and Prospects of Development of the Machine-Building Complex of Ukraine] *Ekonomika ta suspilstvo*, № 15. S. 444–449.
4. Radchenko O.V. Rynok tekhniky: chy vriatue derzhpidtrymka ukraïnske mashynobuduvannia? [Market of Technology: Will the State Support Ukrainian Machine-Building?]. Available at: <https://www.growthow.in.ua/rynok-tehniky-chy-vryatuye-derzhpidtrymka-ukrayinske-mashynobuduvannia> (accessed: 25 May 2019).
5. Sarybekian M.S. (2018). Derzhavna pidtrymka rozvytku rynku silskohospodarskoho mashynobuduvannia v Ukraini [State Support for the Development of the Agricultural Machine-Building Market in Ukraine] *Pravo ta innovatsiine suspilstvo* (electronic journal). № 1(10). S. 26–31. Available at: <http://apir.org.ua/wp-content/ploads/2018/6/Sarybekian10.pdf> (accessed: 19 May 2019).
6. Skorobohatova N.Ye., Kuznetsova A.V. (2017). Analiz vyrobnytstva ta eksportu produktsii silskohospodarskoho mashynobuduvannia v Ukraini [Analysis of Production and Export of Agricultural Machine-Building in Ukraine] *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Ekonomika i menedzhment*. Vyp. 24(1). S. 27–31.
7. Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi ekonomichnoi prohramy rozvytku vitchyznianoho mashynobuduvannia dlia ahropromyslovoho kompleksu do 2020 roku (2018). [Concepts of the State Target Economic Program for the Development of Domestic Machine-Building for the Agro-Industrial Complex by 2020]. *Sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80> (accessed: 19 May 2019).
8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2018). [Official Site of the State Statistics Service]. Available at: http://minagro.gov.ua/uk/support_apk (accessed: 02 June 2019).
9. Ofitsiinyi sait Ministerstva ahraryi polityky i prodovolstva Ukrainy [Official Website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]. Available at: http://minagro.gov.ua/uk/support_apk (accessed: 26 May 2019).
10. Pro priorytetni napriamky innovatsiinoi diialnosti v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 08.09.2011 № 3715-VI (iz zminamy vid 16.10.2012 № 5460-VI). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (2016). [On the Priority Directions of Innovation Activity in Ukraine: Law of Ukraine Dated 09/08/2011 № 3715-VI]. № 3.

АНАЛИЗ ОСНОВНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО МАШИНОСТРОЕНИЯ В УКРАИНЕ

В статье проведено оценивание роли и места сельскохозяйственного машиностроения в машиностроительной отрасли и промышленности Украины в целом по стоимости реализованной продукции в 2014 и 2018 годах, которое дает основания утверждать, что его удельный вес незначителен. Проанализирована динамика производства машин и оборудования для сельского и лесного хозяйства. Предоставлена оценка современного состояния и уровня развития сельскохозяйственного машиностроения в Украине. Исследованы механизм государственной поддержки отрасли и концепция Государственной целевой экономической программы развития отечественного машиностроения для агропромышленного комплекса до 2020 года, ее преимущества и недостатки. Определено, что существующие мощности действующих сельскохозяйственных предприятий в Украине имеют все необходимое, чтобы полностью восстановить производство техники на должном уровне, но такая ситуация будет возможной лишь за счет значительных инвестиций для перевода отрасли на новые технологии. Проанализирована внешнеэкономическая деятельность сельскохозяйственного машиностроения, где Украина обладает мощным аграрным потенциалом и является одним из ведущих экспортеров сельскохозяйственной продукции в мире, однако наблюдаются негативные тенденции функционирования сельскохозяйственного машиностроения.

Ключевые слова: сельскохозяйственное машиностроение, сельское хозяйство, промышленность, техника, развитие, государственная поддержка, экспорт, импорт.

ANALYSIS OF MAIN INDICES OF FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL MACHINE BUILDING IN UKRAINE

An important place in the economy of each country has always belonged to agriculture, which, first of all, ensures food security of the state and in modern conditions of the development of our economy and determines its role on the world stage. In turn, the development of the agrarian sector is practically impossible without ensuring its high-quality agricultural machinery of its own production. Since agricultural machine building is a potential source of development for the agrarian sector of the economy, it is important in the economic and social development of the state. Recently,

the growing share of GDP in the country is attributable to agricultural products; therefore further development of this sector of the economy will stimulate the transition of the country to the production of high-tech products, which is the main share of agricultural machine building. The author evaluates the role and place of agricultural engineering in the machine-building industry and industry of Ukraine as a whole on the value of sold products in 2014 and 2018, which gives grounds to assert that its share is insignificant. The dynamics of production of machinery and equipment for agriculture and forestry has been analyzed. The current state and level of development of agricultural machine building in Ukraine has been assessed. The mechanism of state support of the industry and the concept of the State Target Economic Program for the Development of Domestic Machine Building for the Agro-Industrial Complex by 2020, its advantages and disadvantages have been explored. It has been defined that the existing capacity of running agricultural enterprises in Ukraine has everything that is necessary to restore completely production of equipment at the appropriate level, but this situation will be possible only at the expense of significant investments for transferring the industry to use new technologies. The foreign economic activity of agricultural machine-building, where Ukraine possesses a powerful agricultural potential and is one of the leading exporters of agricultural products in the world, has been analyzed, however, negative tendencies of agricultural machine-building functioning are observed.

Key words: *agricultural machine-building, agriculture, industry, engineering, development, state support, export, import.*